

Etik Bildirgelerine Genel Bakış ve COPE (Commission on Publication, on Ethics / Yayınlarda Etik Komisyonu) 2007 Tabloları

*M Arif AKŞİT***

* *Kaynak: M.A.Akşit. COPE, Kanıta Dayalı Tıp ve Etik Değerlendirmeler, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurul Raporu, 2007¹, ve ayrıca www.publicationethics.org sitesinden² ulaşılabilir.*

** *Prof. Dr. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Neonatoloji Bilim Dalı, Pediatri Genetik, (emekli; Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurul Başkanı, Başkan yardımcısı)*

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesinde, çeşitli Etik sorunlarda ve ayrıca akademik kariyer atamalarında, bazı jüri üyelerinin yayınlarda aşırma, intihal ve benzeri ithamları açısından yapılan incelemelerde COPE (yayınlarda Etik Komisyon) Esasları/ilkelere kullanılarak yapılmıştır.

Bunun yazılı metni olarak 2007 yılında bu yayına kaynak olan eser, Etik Kurula Rapor olarak sunulmuş ve çalışmaya konu edilmektedir.

“Hukuk, haklar demektir, her bireyin hakkı, bu konuda uzmanlar tarafından oluşturulmuş uygulama kullanılarak, inceleme yapılmalı, iddia makamı ispat yükümlülüğü olduğu, kanıtı olması gerektiği, şüphe, yorum, kıyas ve geniş yorumlanmayacağı TCK esaslarına göre nettir. Kişisel kanaat suçta geçerli kabul edilemez.” Temel hukuk boyutu açısından konu irdelenmelidir.

Özet

Etik Bildirgelerine Genel Bakış ve COPE (Commission on Publication, on Ethics / Yayınlarda Etik Komisyonu) 2007 Tabloları

Amaç: COPE (Yayınlarda etik Komisyon) birçok sorunların irdelenmesi açısından bir örnek ve hukukta bir boyut oluşturmaktadır. Bu tek düze inceleme değil, karşılıklı bir sorgulama boyutunu getirmektedir. Burada amaç, 2007 ve 2015 yılında çıkan akış şemalarını sırasıyla iki Makale şeklinde sunmaktır.

Dayanaklar/Kaynaklar: Uluslararası Yayın Etiği Komisyonun hazırladığı sorgular temelinde konu irdelenmektedir.

Giriş: Etik, ahlak felsefesi olarak, Felsefe Anabilim dalının, bir alt Bilim Dalıdır. Bu açıdan kalıp ötesidir, bir ikilemleri de kapsamaktadır. *Doğru nedir ve ne yapmalıyım* sorgusu ötesinde, çalışmalar kendisinden önceki çalışmalara dayanmakta, ancak onlardan kopya yapmamalı, onlardan örnek almalıdır. Bu bir ince çizgidir.

Genel Yaklaşım: Burada sunulan akış şemaları: 1) Yayınlarda redundant/kopya yayın (duplikasyon) yazımından şüphelendiğinizde ne yapmanız gerekir? (a) Başvurulan metinde tıpatıp/eş yayından şüphelenilmesi durumu, 2) Yayınlarda redundant/kopya yayından (duplikasyon) şüphelendiğinizde ne yapmanız gerekir? (b) Yayınlanmış makalede tıpatıp/eş yayından şüphelenilmesi durumu, 3) Eser hırsızlığı/intihal şüphelendiğinizde ne yapmanız gerekir? (a) Yayına başvuru metinde intihalden şüphelenilmesi durumu, 4) Eser hırsızlığı/intihal şüphelendiğinizde ne yapmanız gerekir? (b) Yayınlanmış makalede intihalden şüphelenilmesi durumu, 5) Eğer verilerde fabrikasyon/uydurma olmasından şüphelendiğinizde ne yaparsınız? (a) Yayına başvurulmuş makalede fabrikasyondan/uydurmadan şüphelenilmesi durumu, 6) Eğer verilerde fabrikasyon/uydurma olmasından şüphelendiğinizde ne yaparsınız? (b) Yayınlanmış makalede fabrikasyondan/uydurmadan şüphelenilmesi durumu, 7) Yazar değişikliği: (a) Yayın sahibi yayın öncesi bir ekstra yazarın eklenmesini isterse, 8) Yazar değişikliği: (b) Yayın sahibi/ilgili yazar yayınlanmadan önce bir yazarın çıkarılmasını isterse, 9) Yazar değişikliği: (c) Yayınlandıktan sonra fazladan yazar eklenme isteği, 10) Yazar değişikliği: (d) Yayınlandıktan sonra yazarın kaldırılma isteği durumunda, 11) Eğer okuyucu, yayına başvurulmuş makalede gizli konu/görüş ile çelişen (CoI) durumdan şüphelendiğinde ne yapmanız gerekir? 12) Eğer okuyucu, yayınlanmış makalede gizli konu/görüş ile çelişen (CoI) durumdan şüphelendiğinde ne yapmanız gerekir? 13) Yayına başvuru yazıda etik problemden şüphelenilmesi durumunda ne yaparsınız? 14) Editörlere karşı olan yakınmaları COPE nasıl ele almalıdır?

Yaklaşım: Bu bir kaynak niteliğinde olması için sunulmaktadır. 2015 Kasım Ayındaki en son düzenleme de ayır makale olarak sunulmaktadır. Biyoistatistik ve TÜBİTAK yayınlarında sadece tanımlama getirildiği görülmektedir.

Sonuç: Birçok Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Atama ve Yükseltme sırasında etik ihlal nedeniyle suçlandığı ve Kurul olarak bu formlar ile irdeleyerek karar oluşturulmuş ve Yönetim Kuruluna iletilmiştir

Yorum: Etik ihlal denilen durumlar içinde gerçekten ihlal saptanmamıştır. Bir yurtdışı durum için, yazara danışılmış, benim çalışmamdan alıntı yapılması benim için mutluluk olduğunu ifade etmiştir, makalede olan boyut, bir alıntı değil, kaynak olarak sunulmasıdır demiştir.

Anahtar Kelimeler: Yazımlarda Etik irdeleme, COPE (Commission on Publication, on Ethics) çizelgeleri

Outline

General View of Ethical Declarations and COPE (Commission on Publication, on Ethics) Application in 2007 be indicated

AIM: COPE (Commission of Publication Ethics), not only an indication of ethical principles, thus an investigation of the problem at legal perspective. Thus the 2007 Flowcharts be applied at Eskişehir Osmangazi University Ethical Committee, thus 2015 charts are also be mentioned at another Article.

Grounding Aspects: The International COPE advices as flowcharts be presented at the Articles.

Introduction: Ethics a subdivision of Philosophy, so, also some paradoxes as concerning "what is truth and ought to do" be as an evaluation is required. This is a line of philosophical perspective.

General Considerations. The Flowchart in 2007: 1) How can COPE System be considered on, while complaints to Editors? 2) What to do, when a suspicious on redundant/copying/duplication at the Article? (a) When suspicious to copying, at the structure of the Article, same as the reference words? 3) What to perform, at the published Article, redundant/copying/duplication suspicion? (b) What are the procedures at the published Article same words used/copying sections? 4) What are the standards at the Plagiarism, thieving the article? (a) When suspected from plagiarism, stealing, what to perform? 5) When suspected from plagiarism, what are the application? (b) When at the published Article, suspicion on plagiarism, what is the act to surrogate? 6) At the evidence/findings, if the results are at fabrication/fake results, what to do? (a) For application of the Article, estimation of fabrication/fake cases, what are the ethical procedures? 7) What will you do, when suspected from fabrication at the Article? (b) At the published Article, if fake results are suspected, what to do? 8) Author changing a) Adding an extra researcher to the Article, from the main writer/author, 9) Author changing b) Discharging the researcher form the Article, 10) Author changing a) Adding an extra researcher to the Article, after the publication of it, 11) Author changing a) Extracting a researcher to the Article, after the publication, 12) A Reader a) At the applied Article, some hidden conflicting subject/counter impression (CoI State), 13) A Reader a) At the published Article, some

hidden conflicting subject/counter impression (CoI State), 14) Some Ethical Problems/conflicts are doubtful at the admitted Article.

Proceeding: This flowcharts are indicated at these Articles, for a reference and be advisable facts. Biostatistics and even TUBİTAK indications are only a list of awareness.

Notions: At Eskişehir Osmangazi University Medical Faculty Ethical Committee is used these flowcharts are used for academic degree whether any ethical problems or not.

Conclusion: There were several accusations thus, not any ethical legal evident ethical consideration is encountered, by COPE flowcharts.

Key Words: Ethical evaluations, COPE flowcharts

Giriş

Etik yaklaşımlara temel teşkil açısından birçok çalışmanın olduğu dikkate alınmaktadır.

Birçok vurgu, ilkeleri maddesel olarak sunulmaktadır.

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Biyoistatistik Anabilim Dalı ve TUBİTAK etik ilkeleri maddeleri sunulmaktadır.

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurulu olarak COPE (Commisison of Publication Ethics) prensipleri ile hazırlanan tablolar kullanılmıştır. Gereğe olarak, ortada itham ve inceleme boyutu söz konusu olduğu için, bir bakıma hukuksal irdeleme açıdan gerekli olmuş ve kullanılmıştır.

Bu Makalede İstatistiksel ve TUBİTAK verilerinden sonra COPE, 2007, tabloları takdim edilecek daha sonra sonraki tanımlananlar başka bir makalede sunulacaktır.

Etik İlkeler

BIYOİSTATİSTİKSEL PRENSİPLER³

Biyoistatistik Anabilim Dalı Öğretim Üyesi K. Özdamar'ın belirttikleri aşağıdadır.

PROJE HAZIRLANIRKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN BIYOİSTATİSTİKSEL PRENSİPLER (Prof. Dr. K. ÖZDAMAR)

1. Güncel, orijinal, bilim ve uygulamaya katkısı olan bir araştırma konusu seçiniz.
2. Araştırma konusu ile ilgili klasik ve güncel kaynakları (SCI, Index Medicus, Web siteleri, dergi, teknik rapor, bildiri özetleri vb.) ayrıntılı biçimde tarayınız. Etik (Impact) faktörü yüksek dergilerdeki makalelere, konunun klasik yayınlarına mutlaka ulaşınız.
3. Araştırma konusu hakkında klasik ve güncel bilgileri özümseyiniz.
4. Kaynak makale ve yayınları; Yöntemler (saha, klinik, deneysel, epidemiyolojik ve istatistiksel), gereçler (araçlar, yer, zaman, birey özellikleri), sınırlılıklar (limitations), kısıtlar (restrictions), koşullar (conditions), konu içeriği, araştırma modeli (study design), araştırılan değişkenler, ölçüm teknikleri, hipotezler, parametrik değerler, major bulgular, major sonuçlar ve genellemeler yönünden ayrıntılı biçimde irdeleyiniz. Yayınları araştırmanıza olabilecek yararlılıkları bakımından sınıflayınız.
5. Kaynak incelemeleri ışığında; güncel, orijinal, yapılabilir belirtici ve analitik amaçları maddeler halinde belirleyiniz.
6. Amaçlarımız gerçekleştirilmesi için gerekli verileri elde edeceğimiz değişkenleri (variables) ve ölçüm tekniklerini (isim olarak, sıralı, puan, aralıklı ve oransal ölçek (nominal, ordinal, skor, interval and ratio scale) belirleyiniz.
7. Araştırma modeliniz (study design, research models (tek örneklem, iki örneklem, k örneklem, grup izleme (cohort), hasta-kontrol, çapraz düzen, rasgele kontrollü düzen, faktöriyel düzenler vd.) amaçlarınıza uygun biçimde belirleyiniz.
8. Araştırma yöntemlerini (klinik, laboratuvar, saha, epidemiyolojik) ve istatistiksel yöntemleri belirleyiniz.

9. Analitik amaçların her biri için, araştırma hipotezinizi ve değişken ölçeğine göre istatistiksel hipotezinizi (H_0 , H_1) parametrik ve parametrik olmayan tipte, değişken ölçeğine uygun biçimde kurunuz. İstatistiksel testleri; araştırma modeline, veri tipine (değişken ölçek), değişkenin normal dağılıp dağılmadığına ve hipotez tipine uygun olarak seçiniz. Aralık ve oransal ölçekli normal dağılan değişkenler için parametrik hipotez kurunuz. Parametrik hipotezleri parametrik testler ediniz.
10. Araştırma yerini, zamanını (kısık periyot, izleme süresi) ve birim (hasta, kontrol, denek vb.) sayısını istatistik kurallara uygun olarak belirleyiniz.
11. Örnek (araştırma grubu/grupları) seçiminde minimum örnek hacmi için araştırmanın etki büyüklüğünü (effect size), güven olasılığını (accuracy probability), 1. tip hatayı (α) ve 2. tip hatayı (β) dikkate alarak belirleyiniz. Araştırmanın: geçerli, güvenilir ve bilimsel etkinliğinin yüksek olması için araştırmanın gücünün (statistical power, $1-\beta$)%80'den daha büyük olmasını sağlayınız. Ulusal ve uluslararası geçerlilikte (yayınlanabilir) bir araştırma için; etki büyüklüğü, alfa, beta ve güç değerlerinin seçiminde istatistiksel kurallara mutlaka uyunuz. Bu amaçla bir Biyoistatistik uzmanından danışmanlık alınız (Özdamar, 2003, 2004).
12. Araştırma yerinin (saha, klinik, laboratuvar) ve zamanının seçiminde, veri toplanacak değişken/değişkenlerin yersel ve zamansal değişim (spatio-temporal variability) grafiklerini dikkate alınız. Uygun yer ve zaman seçimi için birimlerin türdeş olmayan özelliklerini de dikkate alınız. Heterojeniteyi araştırmada mutlaka dikkate alınız. Heterojen faktörlere göre dengeli yer, zaman seçimi yapınız.
13. Örnek birimlerin seçiminde değişken/değişkenlerin prevalansını ve risk altındaki toplum büyüklüğünü (Population under Risk) mutlaka dikkate alınız. Örnek hacmi hesaplamalarını en yüksek değişkeni esas alarak yapınız.
14. Homojen ve Heterojen yersel ve zamansal dağılım gösteren birimleri seçiminde oransal, sistematik, tabaklı, kontrollü vd. örnekleme yöntemlerinden uygun olanını seçiniz.
15. Bulguların elde edilmesinde uygun veri toplama ve kayıt tekniklerini kullanınız. Bilgi toplama formlarını (anket formu, ölçek (scale), araştırma formu) geçerlilik, güvenilirlik ve iç tutarlılık bakımından deneyiniz. Verileri doğru ve güncel olarak bilgisayar ortamlarına aktarınız.
16. Araştırma projesi içinde; veri toplama uygulamalarını mutlaka protokoller aracılığı ile yapınız. Eksik, yanlış ve gereksiz veri toplama riskini ortadan kaldırmak için; Amaç->Hipotez-> Değişken->Ölçek-> Araştırma Düzeni->İstatistiksel Test tutarlılığını sağlayınız.
17. Bulguların sunumunda uygun, özgün tablo ve grafiksel yöntemleri uygulayınız. Hızlı ve uluslararası standartlara uygun tablo, grafik çizimi, belirtici ve analitik hesaplamalar için; MINITAB, NCSS, SAS, SPSS, STATA gibi profesyonel paket programlardan yararlanınız.
18. Bulgularınızı, amaçlarınıza göre hazırlanmış hipotezleri, hipotez testleri yardımı ile test ederek değerlendiriniz. İstatistikleri büyüklerine göre test yapmadan değerlendirmek her zaman yanıltıcı olabilir. İstatistiksel test yapmaksızın karar vermek yanıltıcıdır. Bu noktaya önemle dikkat ediniz. İstatistiksel testiz hiçbir zaman karar vermeyiniz. Kararınız geçerliliği ve etkinliği için mutlaka olasılık değeri kullanınız ($P>0.05^{ns}$, $P<0.005^*$, $P<0.01^{**}$, $P<0.001^{***}$)
19. Yorum ve genellemelerinizi araştırmanın kısıtlarına (restrictions), sınırlılıklarına (limitations) ve koşullarına (conditions) uygun biçimde yapınız. İl, Bölge, Ülke bazında yapılan çalışmaların sonuçlarını yersel sınırlılıkları göre yapınız. Seçilmiş örneklerde yapılmış çalışmaları asla Türkiye'ye, Bölge'ye, İl'e ait popülasyon sonuçları gibi ele alarak genellemeyiniz. Bir ilde yapılan sınırlı bir çalışma asla bölgeyi temsil etmez. Bir bölgede rasgele örnekleme ile seçilen illerde yapılan bir çalışma Türkiye'yi temsil etmez. Araştırma sonuçlarının genelleşmesi ve kapsamı konusunda çok titiz davranınız.

20. Araştırmada bilimsel Etik Kurullara mutlaka uyunuz.

Yorum

Yapılacaklar tanımlanmaktadır.

Etik kurallar net tanımlanması daha sonraya bırakılmaktadır.

Yirminci Madde *Araştırmada bilimsel Etik Kurullara mutlaka uyunuz* şeklindedir.

ARAŞTIRMA ve YAYIN ETİK KURALLARI (TUBİTAK)⁴

- Araştırmanın plan ve protokolünü hazırlamak ve araştırmanın tüm aşamalarında plan ve protokole uymak
- Araştırmayı amaçlara uygun yer, zaman ve birimler üzerinde yapmak
- Araştırma birimlerini doğru toplum ya da doğru risk altındaki gruptan seçmek
- Araştırma birimlerini (denek, grup, Kohort) açıkça tanımlamak
- Araştırma birimlerinin sayısını, demografik, sosyal, kültürel vb. özelliklerini belirtmek
- Toplumı temsil edecek sayı ve özellikte örnek (grup) seçimlerinde örnekleme yöntemlerinden yararlanmak
- Araştırmada birimleri gruplara rasgele dağıtmak, grupları ölçülen değişkenlere etki edebilecek değişkenler yönünden eşleştirmek ya da homojenize etmek
- Yanlı davranmamak
- Araştırmanın araştırma düzeni, yöntemlerini ve istatistiksel hipotezleri açıkça belirtmek
- Araştırmada kullanılan yöntem, teori ve girişimleri başka araştırmacılar tarafından tekrar edilebilir açıklıkta belirtmek, yöntem, teori, girişim ya da bilimsel bilgi başka bir kaynaktan alınmış ise alıntı yapılan kaynağı bildirmek
- Veri toplama, bulguların analizi ve yorumlama aşamalarında istatistiksel yöntemler başvurmak
- Gözlem, inceleme, ölçme, tartma ya da saymaya dayanmayan uydurma, hayali veri üretmemek, verileri değiştirmemek, düzeltmemek, azaltma ya da çoğaltma yapmamak
- Araştırma bulgularını, istatistiksel analiz sonuçlarını doğru vermek, analiz sonuçlarını doğru yorumlamak, sonuçları değiştirmemek, çarpıtmamak
- Araştırma sonucuna dayanmayan hayali sonuçlar üretmemek
- Genellemelerde dayanılan fikir ve bilimsel bilgi kaynaklarını atıflar yaparak belirtmek
- Başka bilim insanlarının ürettiği bilgileri kendisine ait gibi yayınlamamak
- Başkalarının fikirlerini ve bilimsel bilgilerini kendisine ait gibi göstermemek
- Bilimi ve insanları yanıltıcı araştırmaya dayanmayan bilgiler üretmemek
- Araştırma sonuçlarının yorumlanması ve genellemesinde başkalarının fikirlerinden yararlanılmış ise bu yazarları yayında atıf yaparak belirtmek
- Sanal veriler kullanarak yayın yapmamak
- Yapılmış ve yayınlanmış bir araştırmayı farklı dergilerde tekrar yayınlamamak
- Araştırmaya katkısı olan araştırmacıların isimlerine yayında yer vermek, araştırmaya bilimsel katkısı olmayanları yazar olarak yayında yer vermemek

Yorum

Yapılmayacaklar tanımlanmaktadır.

YAYIN ETİĞİ SUÇLARI

- Aşırma (İntihal-Plagiarism), atıf yapmadan kullanmak: Başkalarının fikirlerini, metotlarını, verilerini, uygulamalarını, yazılarını, yapıtlarını ve şekillerini sahiplerine bilimsel kurallara uygun biçimde atıf yapmadan kısmen veya tamamen kendisininmiş gibi sunmak. Yabancı dilden kitap makale vb. tercüme ederek kendi yazmış gibi basmak,

- Çarpıtma (Falsification), kayıtlarda değişiklik yapmak: Araştırma kayıtları ve elde edilen verileri tahrif etmek, Araştırmada kullanılmayan yöntem, cihaz ve materyalleri kullanılmış gibi göstermek, Araştırma hipotezine uygun olmayan verileri değerlendirmeye almamak, İlgili teori veya varsayımlara uydurmak için veriler ve/veya sonuçlarla oynamak
- Destekleyici kuruluşu belirtmeme, Dilimleme (Slicing, Least publishable units): Bir araştırmanın sonuçlarını araştırmanın bütünlüğünü bozacak şekilde ve uygun olmayan biçimde parçalara ayırarak çok sayıda yayın yapmak, parçalara bölerek çok sayıda yayın yapma,
- Duplikasyon, birden fazla dergide yayınlamak: Bir araştırmanın aynı sonuçlarını birden fazla dergiye yayın için göndermek veya yayınlamak. (Yayın içeriğinin birden fazla uzmanlık alanını ilgilendirdiği, yayının farklı bir dilde yayınlanmasında yarar görüldüğü gibi durumlarda her iki yayın kuruluşundan onay almak koşuluyla yayın tekrarı kabul edilebilir.),
- uydurma/sahtecilik (Fabrication), sanal veri yapmak: Sunulan veya yayınlanan belgeyi gerçeğe aykırı olarak düzenlemek veya bir belgeyi değiştirmek veya gerçeğe aykırı belgeyi bilerek kullanmak. Araştırmaya dayanmayan veriler üretmek, bunları rapor etmek veya yayınlamak; yapılmamış bir araştırmayı yapılmış gibi göstermek,
- Haksız yazarlık: Aktif katkısı olmayan kişileri yazarlar arasına dahil etmek, aktif katkısı bulunduğu halde bu kişileri yazarlar arasına katmamak, yazar sıralamasını gereksiz ve uygun olamayan bir biçimde değiştirmek. (Yazarlık Hakkı, çalışmanın tasarımında; veri toplanması, analizi veya değerlendirilmesinde; yazımında katkı vermiş olmayı gerektirir. Başkalarının çalışmasına sadece yazım aşamasında katkıda bulunmak yazarlık hakkı doğurmaz.) yazarlık hakkına saygısızlık.

DİĞER ETİK İHLAL TÜRLERİ

- Yayınlarında bilimsel kurallara uymadan makul ölçüleri aşan alıntılar yapmak: (Bilimsel yayınlarda ya da genel kamuoyuna dönük olarak yayınlanan her türlü makale, derleme, kitap ve benzeri yayınlarda daha önce yayınlanmış veya yayınlanmamış bir çalışmadan yararlanılırken, o çalışma bilimsel yayın kurallarına uygun biçimde kaynak olarak gösterilmelidir. Evrensel olarak tanınan bilim kuramları, matematik teoremleri ve ispatları gibi önermeler dışında hiçbir yapıt tümüyle ya da bir bölümü ile izin alınmadan veya asıl kaynak gösterilmeden çeviri veya özgün şekliyle yayınlanamaz.)
- İsim yazmama: Yüksek lisans ve doktora çalışmalarından çıkan yayınlarda öğrencinin veya danışmanının ismini yazmamak,
- Desteği belirtmemek: Destek alınarak yürütülen araştırmaların yayınlarda destek veren kişi, kurum veya kuruluşlar ile onların araştırmadaki katkılarını açık bir biçimde belirtmemek,
- Etiksel hatalar: İnsan ve hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalarda etik kurallara uymamak,
- Yayınlarında hasta haklarına saygı göstermemek.
- Doçentlik başvurusunda jüri üyelerini yanıltıcı, yanlış ya da eksik beyanda bulunmak.

Yorum

Burada etik kurallar ötesi, suç tanımları yapılmaktadır.

COPE Akış Şemaları

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurulu olarak, tıbbi yayınlarda COPE formları dikkate alınmaktadır. Bu formlar [www. publicationethics.org.uk](http://www.publicationethics.org.uk) sitesinden COPE flowcharts olarak alınmış ve aşağıda sunulmaktadır.

Bu tablolar hakkında belirtilen notlar aşağıda sunulmaktadır.

- COPE için Liz Wager tarafından geliştirilmiştir.
- Blackwell Yayınevi tarafından COPE için yeniden çizilmiştir.
- Developed for COPE by Liz Wager of Sideview (www.lizwager.com)
- Redrawn for COPE by Blackwell Publishing
- © 2006 Committee on Publication Ethics

Lisans konusuna değinilen noktalar aşağıdadır.

- Ayrıcalıklı olmayan çoğaltma lisansı aşağıdaki e-postaya yazılarak uygulanabilir. / A non-exclusive license to reproduce these flowcharts may be applied for by writing to: cope@bmjgroup.com
- Tercüme Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurulu tarafından yapılmıştır Translation to Turkish is made by the Committee of the Eskişehir Osmangazi University Medical Faculty

Yorum

Burada yaklaşımlar sorun olduğu iddiasının inceleme üzerindedir.

COPE İşlevleri

Tablo 1: COPE yapısının belirgin işlevleri sunulmaktadır.

International Committee of Medical Journal Editors / Uluslararası Tıbbi Dernek Editörleri Komitesi
I. Statement of Purpose / Sunumun Gereği <ul style="list-style-type: none">A. About the Uniform Requirements / Tek Açıdan Gerekenler HakkındaB. Potential Users of the Uniform Requirements / Ana Gereksinimleri Potansiyel KullanıcılarC. How to Use the Uniform Requirements / Belirgin Gereksinimler Nasıl Kullanılacaktır?
II. Ethical Considerations in the Conduct and Reporting of Research / Çalışmanın Raporlanması ve Kullanımında Genel Etik Gereksinimler <ul style="list-style-type: none">A. Authorship and Contributor-ship / Yazar ve katkıda bulunma Boyutu<ul style="list-style-type: none">1. Byline Authors / Birlikte olan Çalışmacılar2. Contributors Listed in Acknowledgements / Teşekkür sunulan Katkıda Bulunanların ListesiB. Editorship / Editör Mekanizması<ul style="list-style-type: none">1. The Role of the Editor / Editörün Rolü2. Editorial Freedom / Editörün SerbestliğiC. Peer Review / Özgün Genel BakışD. Conflicts of Interest / İlgide Karışmalar<ul style="list-style-type: none">1. Potential Conflicts of Interest Related to Individual Authors' Commitments / Yazarın Bireysel olarak Potansiyel İlgisi Karışımındaki Karışma2. Potential Conflicts of Interest Related to Project Support / Projenin Desteklenmesinde İlgide Potansiyel Kargaşalık3. Potential Conflicts of Interest Related to Commitments of Editors, Journal Staff, or Reviewers / Editör, Dergi Sahibi veya Gözden geçirenlerin katkıları ile ilintili Potansiyel EtkileşimE. Privacy and Confidentiality / Özgüllük ve Gizlilik<ul style="list-style-type: none">1. Patients and Study Participants / Hasta ve Çalışmaya Katılanlar2. Authors and Reviewers / Yazar ve Gözden GeçirenlerF. Protection of Human Subjects and Animals in Research / Çalışmada, İnsan ve Hayvanların birey olarak korunması
III. Publishing and Editorial Issues Related to Publication In Biomedical Journals / Biyomedikal Dergilerde, Basım ve Editörüyle konuları ile ilişkiler <ul style="list-style-type: none">A. Obligation to Publish Negative Studies / Negatif çalışmalarda zorunluluklarB. Corrections, Retractions, and "Expressions of Concern" This archived document is no longer current. The current document is available at www.icmje.org. / Düzeltmeler, Geri çekilmeler, Konularda İlgisi çekenler, bu arşivlenen dökümanate güncel değildir. Gereken internetten sorgulanabilir.C. Copyright / Çoğaltma BoyutuD. Overlapping Publications / Basımda üst üste basımlar<ul style="list-style-type: none">1. Duplicate Submission/ Kopyalama Durumu2. Redundant Publication / Aşırma Yayınlar3. Acceptable Secondary Publication / İkincil Yayınlar da Kabul edilme4. Competing Manuscripts based on the Same Study / Aynı Çalışmada, Yazı temelinde Tamamlama

- a. **Differences in Analysis or Interpretation** / Değerlendirme ve Analizde Ayırımalar
- b. **Differences in Reported Methods or Results** / Sonuçlar ve Rapor Edilen Metodun Farklılıkları
- 5. **Competing Manuscripts Based on the Same Database** / Aynı Veri temelinde tamamlanan Boyutlar
- E. **Correspondence** / İlgili Olanlar
- F. **Supplements, Theme Issues, and Special Series** / Ekler, Tema Konusu ve Özel Seriler
- G. **Electronic Publishing** / Elektronik Yayınlama
- H. **Advertising** / Reklamlar
- I. **Medical Journals and the General Media** / Tıp Dergileri ve Genel Medya
- J. **Obligation to Register Clinical Trials** / Klinik Çalışmaları, Kayıtlama Zorunluluğu
- IV. **Manuscript Preparation and Submission** / Kabul Edilmesi ve Sunum Yazımı
 - A. **Preparing a Manuscript for Submission to Biomedical Journals** / Biyomedikal Dergilerde Kabul Edilmesi için Hazırlanan Yazım
 - 1. **General Principles** / Genel Prensipler
 - a. **General Principles** / Genel Prensipler
 - b. **Reporting Guidelines for Specific Study Designs** / Özgün Çalışma Yapılanmasında, yol göstericileri Tanımlama
 - 2. **Title page** / Başlık Sayfası
 - 3. **Conflict of Interest Notification Page** / Not Sayfasındaki İlgili Çatışması
 - 4. **Abstract and Key Words** / Özet ve Anahtar Kelimeler
 - 5. **Introduction** / Giriş
 - 6. **Methods** / Metotlar
 - a. **Selection and Description of Participants** / Katılanların Tanımı ve Seçimi
 - b. **Technical Information This archived document is no longer current. The current document is available at www.icmje.org.** / Teknik Bilgi: Bu arşivin güncel olmadığı, güncel olanların www.icmie.org olacağı dikkate alınmalıdır
 - c. **Statistics** / İstatistikler
 - 7. **Results** / Sonuçlar
 - 8. **Discussion** / Tartışma
 - 9. **References** / Kaynaklar
 - a. **General Considerations Related to References** / Genel Değerlendirmeler Kaynaklara göre Yapılmalıdır
 - b. **Reference Style and Format** / Kaynak Stili ve Formatı
 - 10. **Tables** / Tablolar
 - 11. **Illustrations (Figures)** / Şekiller (Çizimler)
 - 12. **Legends for Illustrations (Figures)** / Şekil ve Figürlerin Sunumu
 - 13. **Units of Measurement** / Ölçüm Birimleri
 - 14. **Abbreviations and Symbols**
 - B. **Sending the Manuscript to the Journal** / Sembol B ve Kısaltmalar: Dergiye Yazımın gönderilmesi
- V. **References** / Kaynaklar
 - A. **Print References Cited in this Document** / Bu Dokümandaki yayınlanan kaynakların atıfları
 - B. **Other Sources of Information Related to Biomedical Journals** / Biyomedikal Dergilerde Diğer Kaynaklar ve Bilgi ile İlişkili Olanlar
- VI. **About the International Committee of Medical Journal Editors** / Tıp Dergilerinin Editörlerinin Uluslararası Komite Hakkında
- VII. **Authors of the Uniform Requirements** / Yazarın Genel Gereksinimleri
- VIII. **Use, Distribution, and Translation of the Uniform Requirements** / Kullanım, Dağılım ve Tek Düzey Gerekenlerin Çözümü
- IX. **Inquiries** / Sorular

Genel gerekenlerin bir listesi sunulmaktadır.

AKIŞ ŞEMALARI

COPE; Yayınlarda Etik Prensiplerin oluşması açısından önemli katkıları olan bir Komisyondur. www.publicationethics.org sitesinden de ulaşılabilir.

2007 Yılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesinde yapılan Türkçe yapılanma öncelikle sunulacak, arkasından da daha sonraki yaklaşım farklı Makale olarak belirtilecektir.

İlk Tabloda COPE Editörlere önerileri sunulmaktadır.

ŞEMALAR

14 adet tablonun başlıca konuları şunlardır.

Tablo 2: COPE 2007 Listesi: 14 adet Form

1. Yayınlarda redundant/kopya yayın (duplikasyon) yazımından şüphelendiğinizde ne yapmanız gerekir?
(a) Başvurulan metinde tıpatıp/eş yayından şüphelenilmesi durumu
2. Yayınlarda redundant/kopya yayından (duplikasyon) şüphelendiğinizde ne yapmanız gerekir?
(b) Yayınlanmış makalede tıpatıp/eş yayından şüphelenilmesi durumu
3. Eser hırsızlığı/intihal şüphelendiğinizde ne yapmanız gerekir?
(a) Yayına başvurulmuş makalede intihalden şüphelenilmesi durumu
4. Eser hırsızlığı/intihal şüphelendiğinizde ne yapmanız gerekir?
(b) Yayınlanmış makalede intihalden şüphelenilmesi durumu
5. Eğer verilerde fabrikasyon/uydurma olmasından şüphelendiğinizde ne yaparsınız?
(a) Yayına başvurulmuş makalede fabrikasyondan/uydurmadan şüphelenilmesi durumu
6. Eğer verilerde fabrikasyon/uydurma olmasından şüphelendiğinizde ne yaparsınız?
(b) Yayınlanmış makalede fabrikasyondan/uydurmadan şüphelenilmesi durumu
7. Yazar değişikliği
(a) Yayın sahibi yayın öncesi bir ekstra yazarın eklenmesini isterse
8. Yazar değişikliği
(b) Yayın sahibi/ilgili yazar yayınlanmadan önce bir yazarın çıkarılmasını isterse
9. Yazar değişikliği
(c) Yayınlandıktan sonra fazladan yazar eklenme isteği
10. Yazar değişikliği
(d) Yayınlandıktan sonra yazarın kaldırılma isteği durumunda
11. Eğer okuyucu, yayına başvurulmuş makalede gizli konu/görüş ile çelişen (Col) durumdan şüphelendiğinde ne yapmanız gerekir?
12. Eğer okuyucu, yayınlanmış makalede gizli konu/görüş ile çelişen (Col) durumdan şüphelendiğinde ne yapmanız gerekir?
13. Yayına başvurulmuş yazıda etik problemden şüphelenilmesi durumunda ne yaparsınız?
14. Editörlere karşı olan yakınmaları COPE nasıl ele almalıdır?

Tüm Liste ayrıca sunulacaktır.

Genel Bakış

Bir başvuru ve değerlendirme ötesi olduğu, sorguların karşılık ve işlevsel olarak sürmesi gereklidir.

Bir kişi kim olursa olsun, Etik Dışı davranış şüphesi, iddiası var ise, bu doğrudan doğru veya yanlış diye ele almak yerine, irdelenmeyi gerekli kılmaktadır.

Bir Biyokimya Profesörlük Jürisinde olan kişi, Jüri Yönetim Kurulunda, karşı çıkacak olanların listeye alınması ile oluşan bir jüri olduğu, hekim ile biyolog gibi bir yaklaşım boyutunun çatışma konusu olduğu da iletildi.

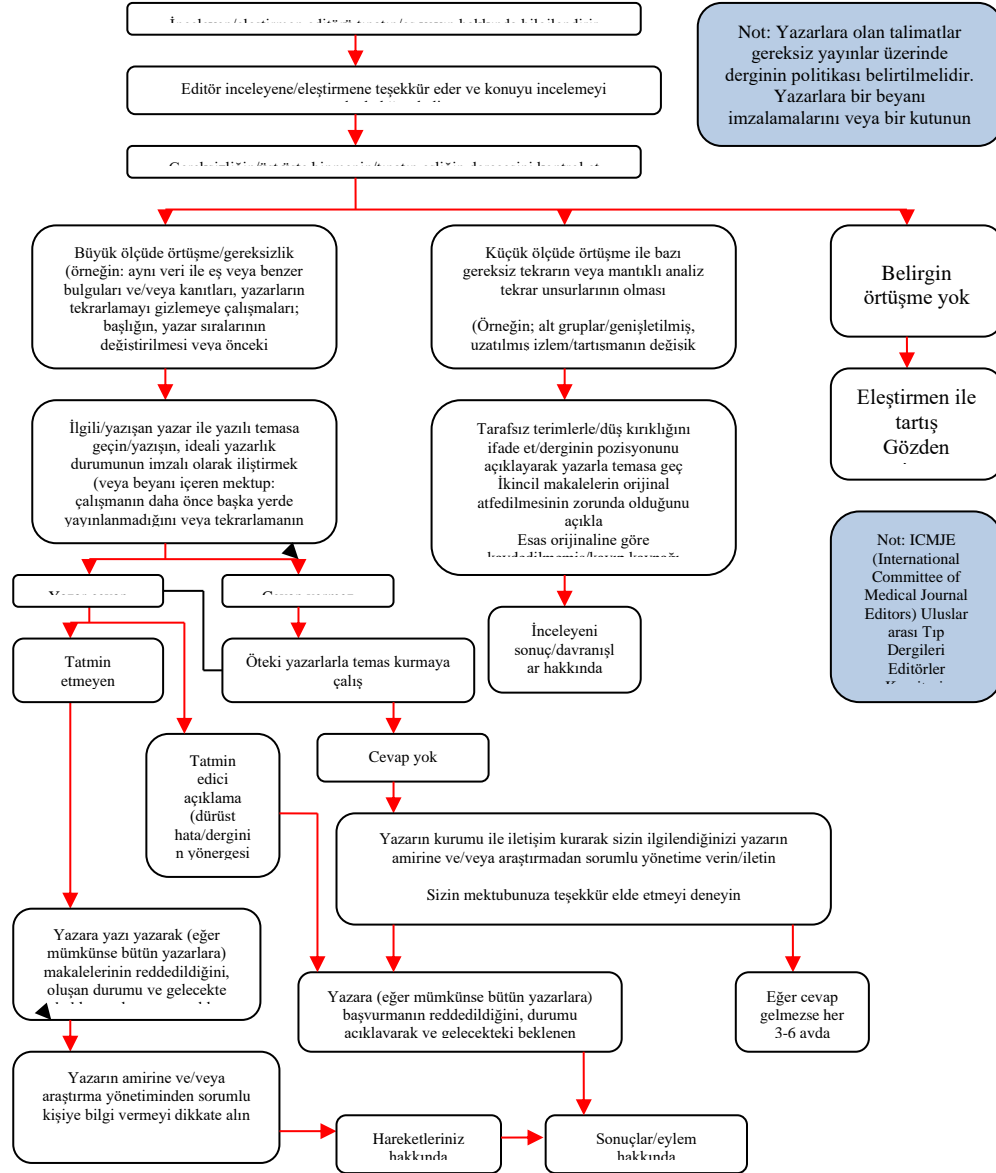
Bu açıdan COPE sorguları uygulanmıştır. Profesörlük Jürisinde olan hocanın, birey ile ortak çalışmalarına da etik dışı kaydı olduğu görülmüştür.

Eğer o yayının etik dışı kabul edilirse, birey de yayını reddedilmesi gerekli idi. Tüm hasta dosyaları, çizelgeler çıkarılarak, tüm laboratuvar sonuçları incelendi, olgular, veriler, gerçek olduğu saptanmıştır.

Formlar

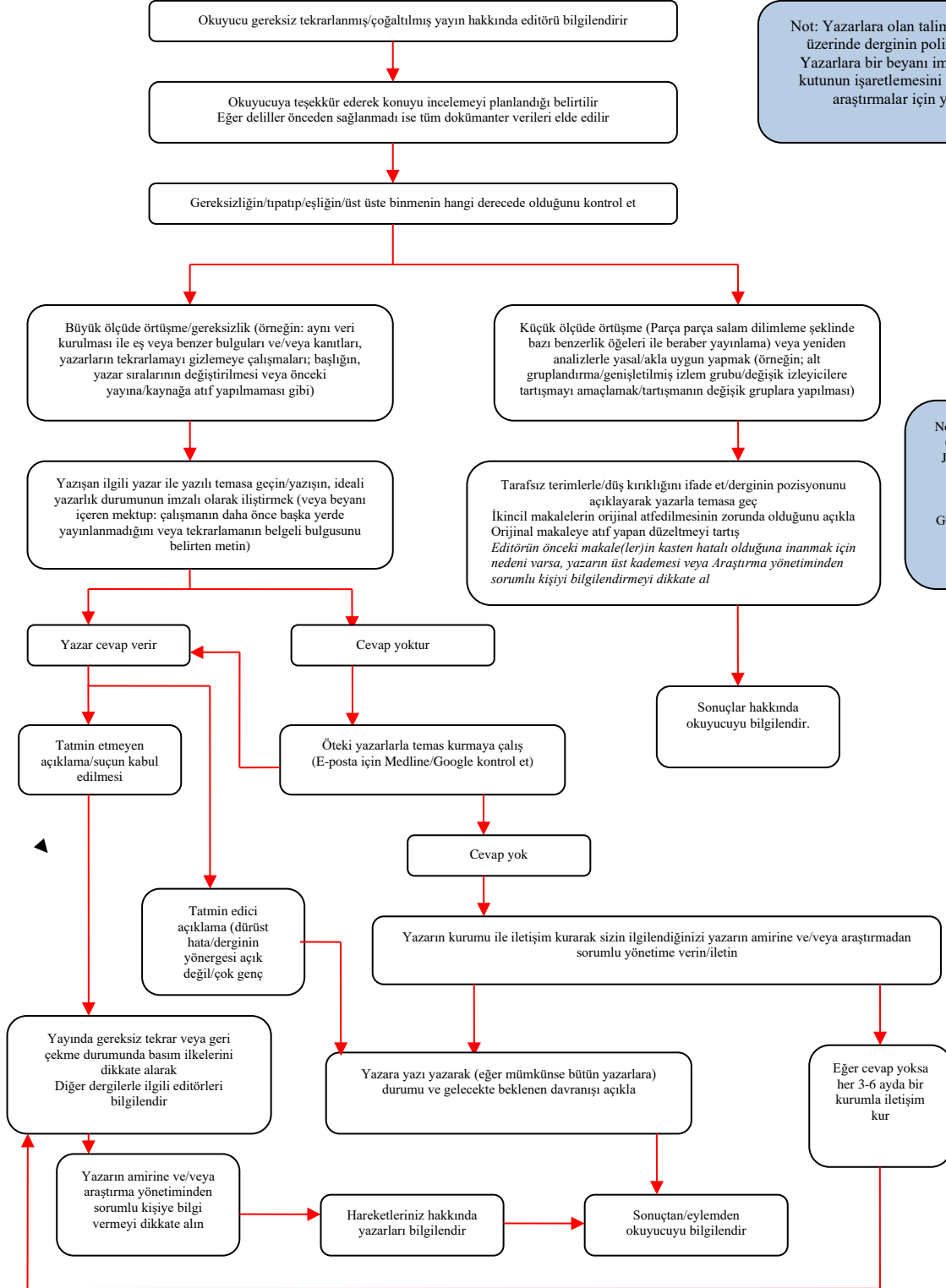
Formlar hakkında geniş açıklama yapılmamıştır.

**1-Yayınlarda redundant/kopya yayın (duplikasyon) yazımından şüphelendiğinizde ne yapmanız gerekir?
(a) Başvurulan metinde tıpatıp/eş yayından şüphelenilmesi durumu**

NOT MAA: İddia ispat ile yükümlüdür, bu açıdan, zamanımızda internet olduğu için, sorgulamanın daha kolay ve net olduğu görülmektedir. Kaynak alınarak sunulanlar, kopya kullanma girmemektedir.

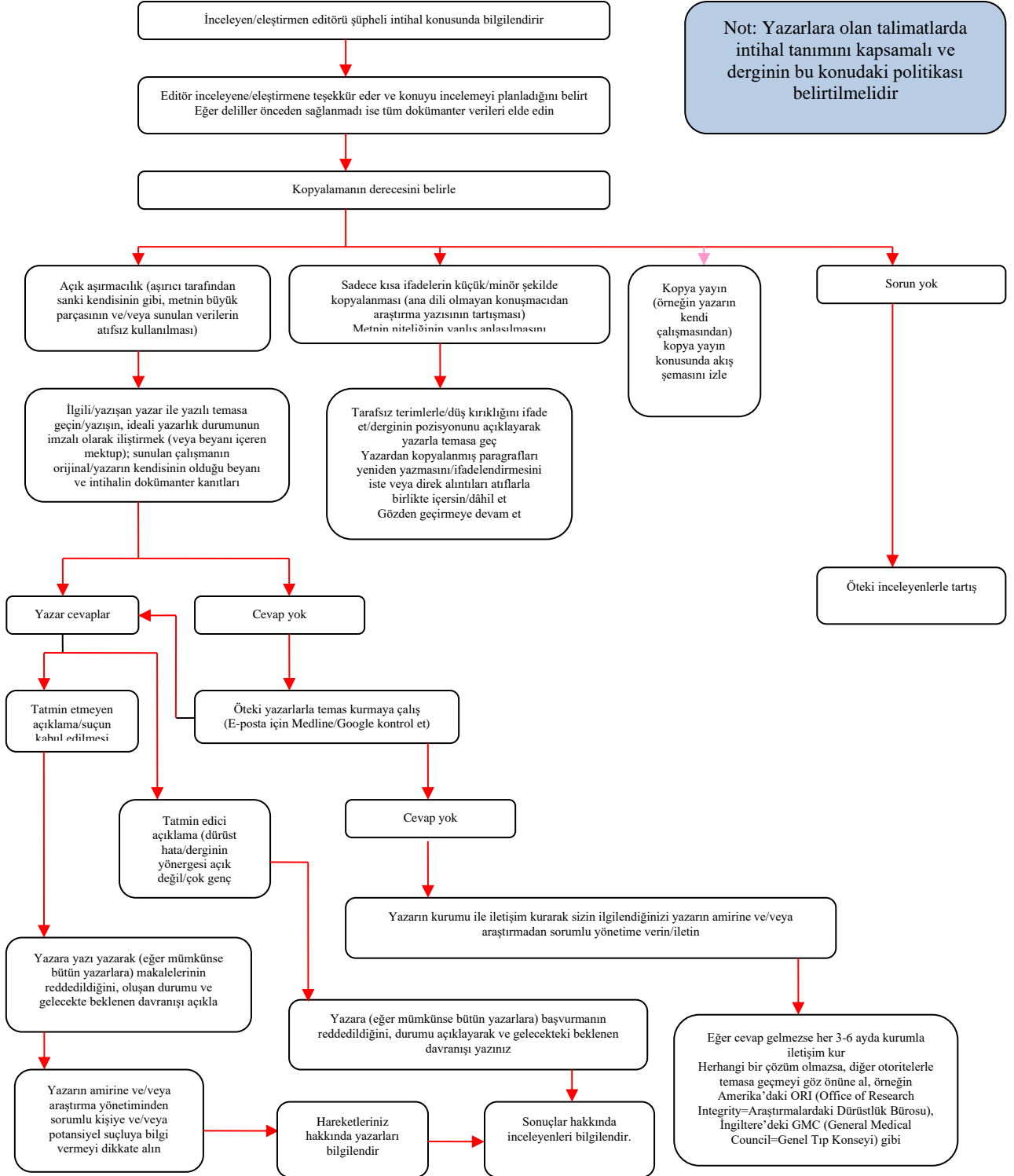
2-Yayınlarda redundant/kopya yayından (duplikasyon) şüphelendiğinizde ne yapmanız gerekir?
(b) Yayınlanmış makalede tıpatıp/eş yayından şüphelenilmesi durumu

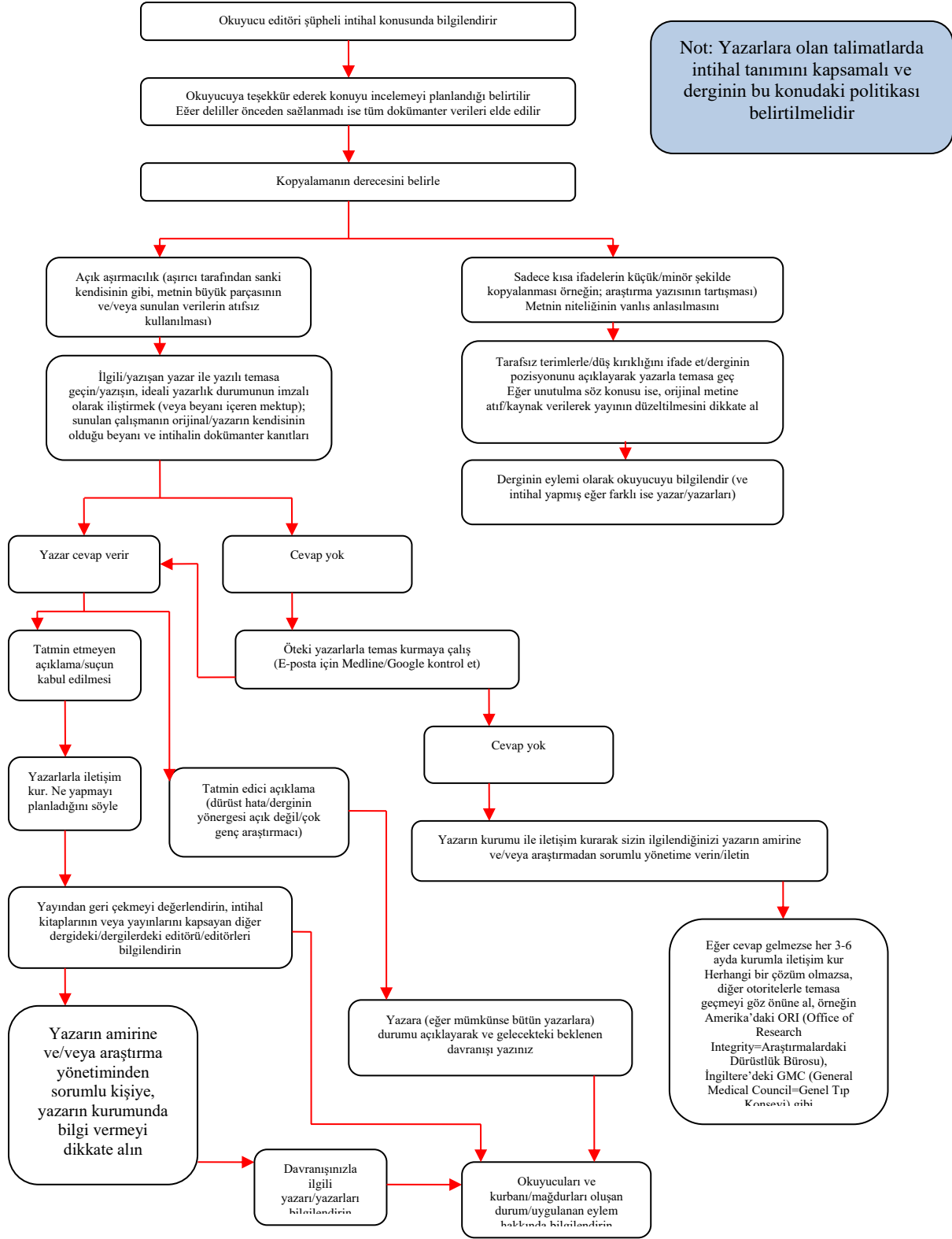
Not: Yazarlara olan talimatlar gereksiz yayınlar üzerinde derginin politikası belirtilmelidir. Yazarlara bir beyanı imzalamalarını veya bir kutunun işaretlemesini istemek, daha sonraki araştırmalar için yardımcı olabilir.

Not: ICMJE (International Committee of Medical Journal Editors) Uluslar arası Tıp Dergileri Editörler Komitesi, orijinallerinin kaynak GÖSTERİLDİĞİ takdirde tercümelemlerin kabul edilebileceğini önermektedir.

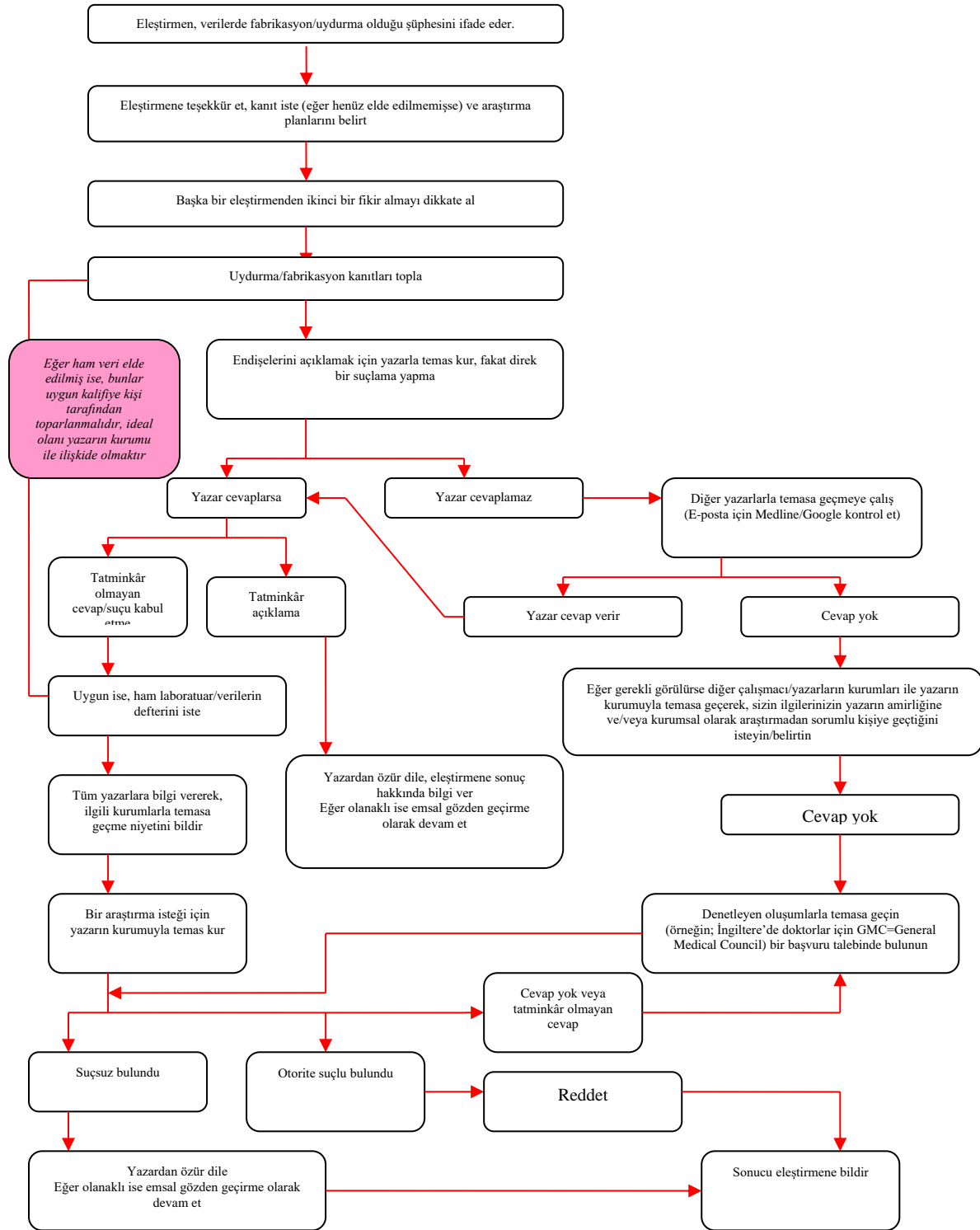
3-Eser hırsızlığı/intihal şüphelendiğinizde ne yapmanız gerekir?
(a) Yayına başvurulmuş metinde intihalden şüphelenilmesi durumu

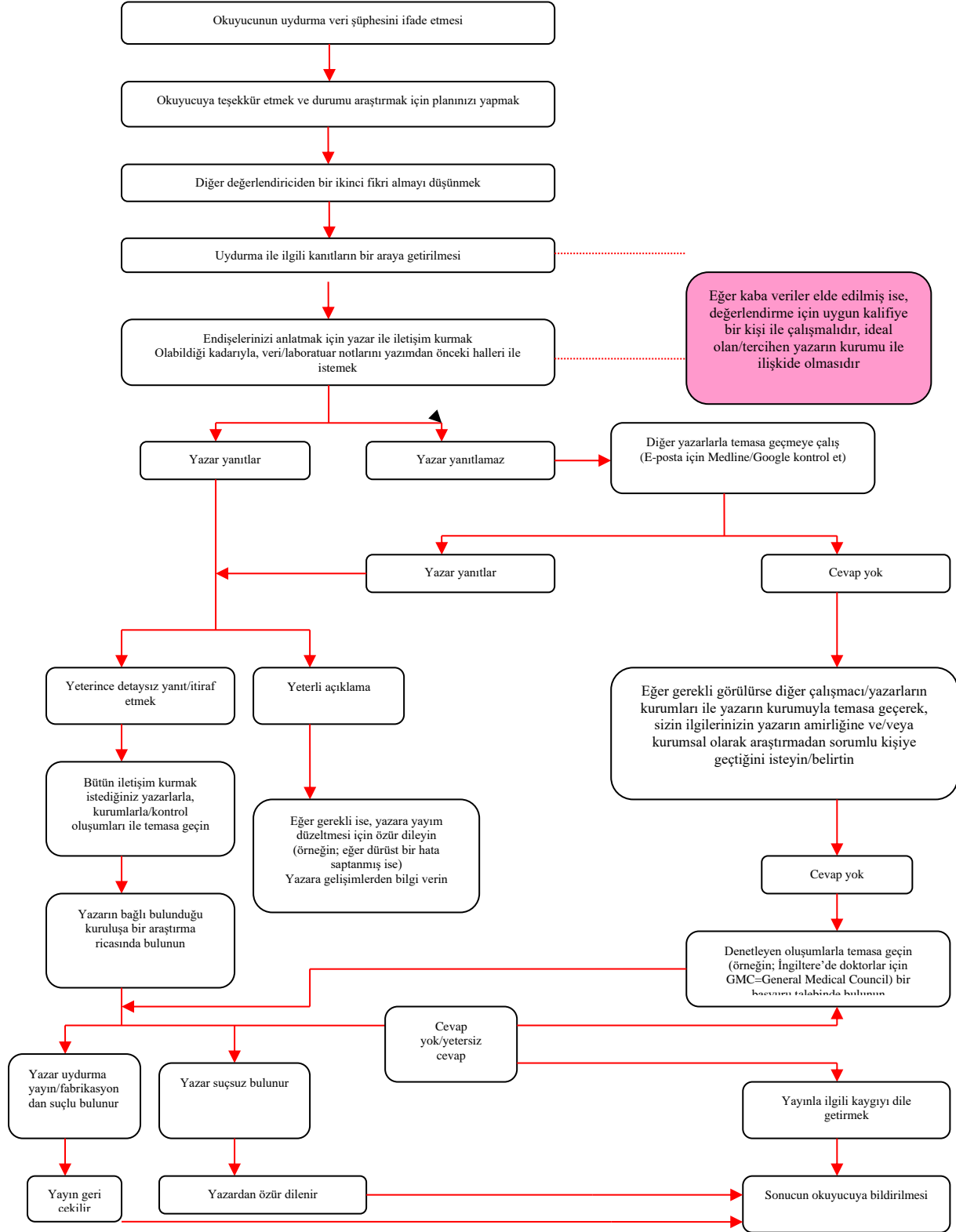
4-Eser hırsızlığı/intihal şüphelendiğinizde ne yapmanız gerekir?
(b) Yayınlanmış makalede intihalden şüphelenilmesi durumu

5-Eğer verilerde fabrikasyon/uydurma olmasından şüphelendiğinizde ne yaparsınız?
(a) Yayına başvurulmuş maktelede fabrikasyondan/uydurmadan şüphelenilmesi durumu

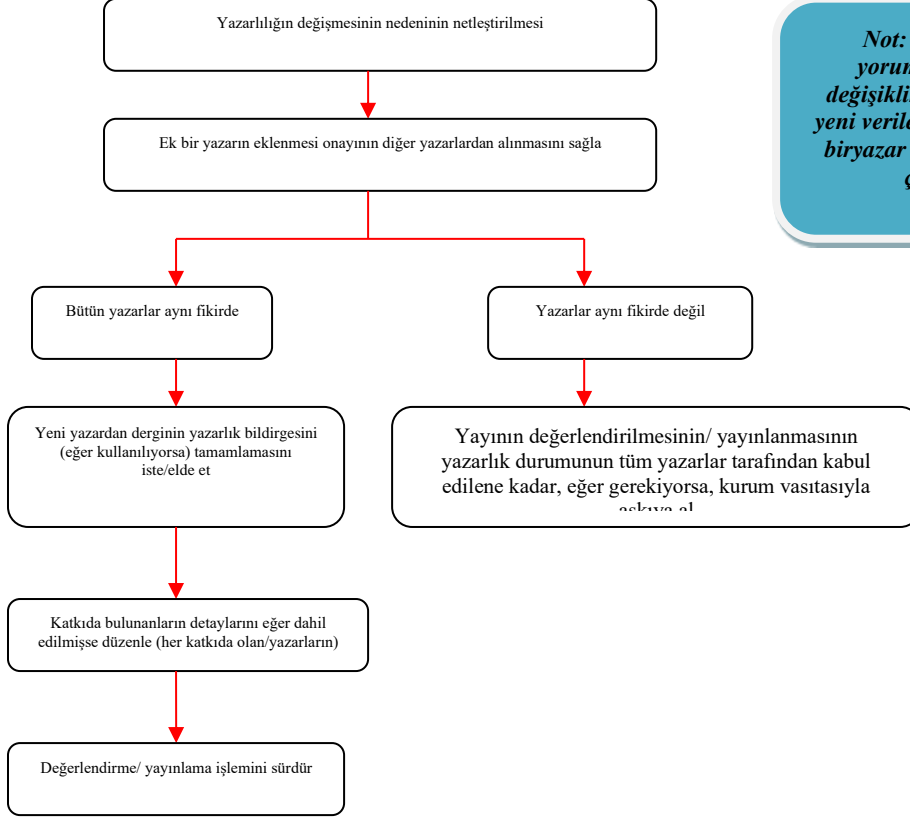

6-Eğer verilerde fabrikasyon/uydurma olmasından şüphelendiğinizde ne yaparsınız?
(b) Yayınlanmış makede fabrikasyondan/uydurmadan şüphelenilmesi durumu

7-Yazar değişikliği

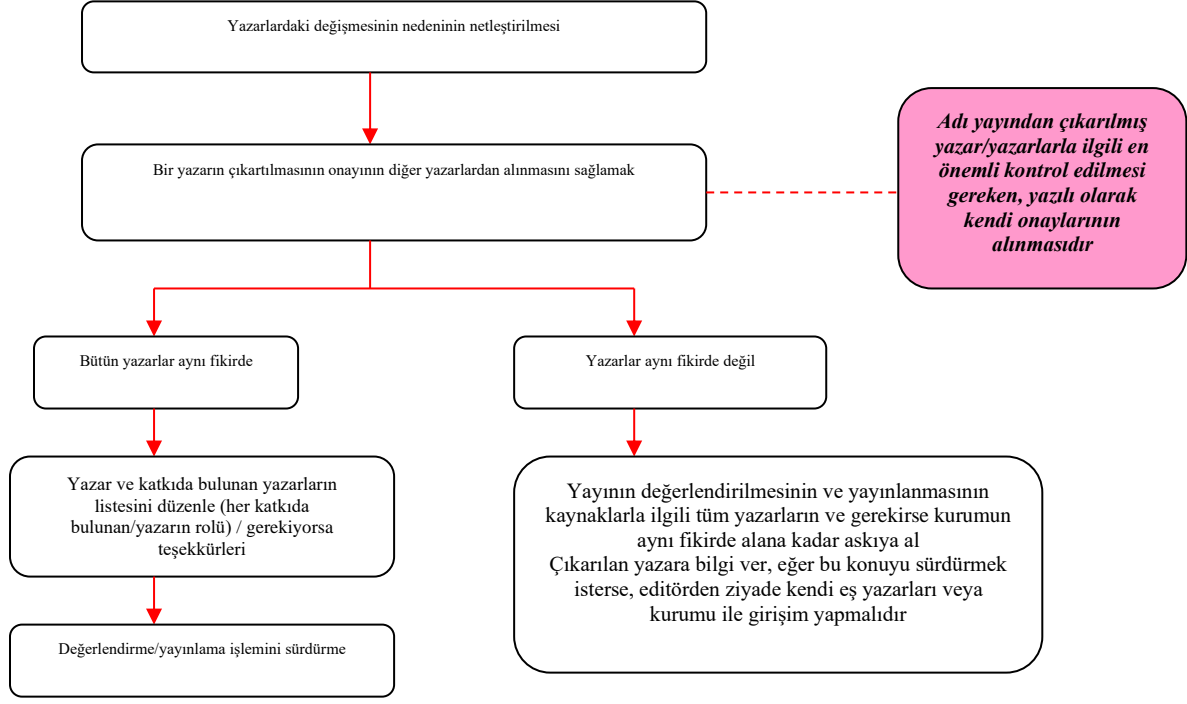
(a) Yayın sahibi yayın öncesi bir ekstra yazarın eklenmesini isterse

NOT MAA: Bazı genel durumlarda, örneğin, Etik Bildirge boyutunda, o konuda yayını olan kişi olduğu fark edilmesi ile eklenme gündeme gelmektedir.

8–Yazar değişikliği

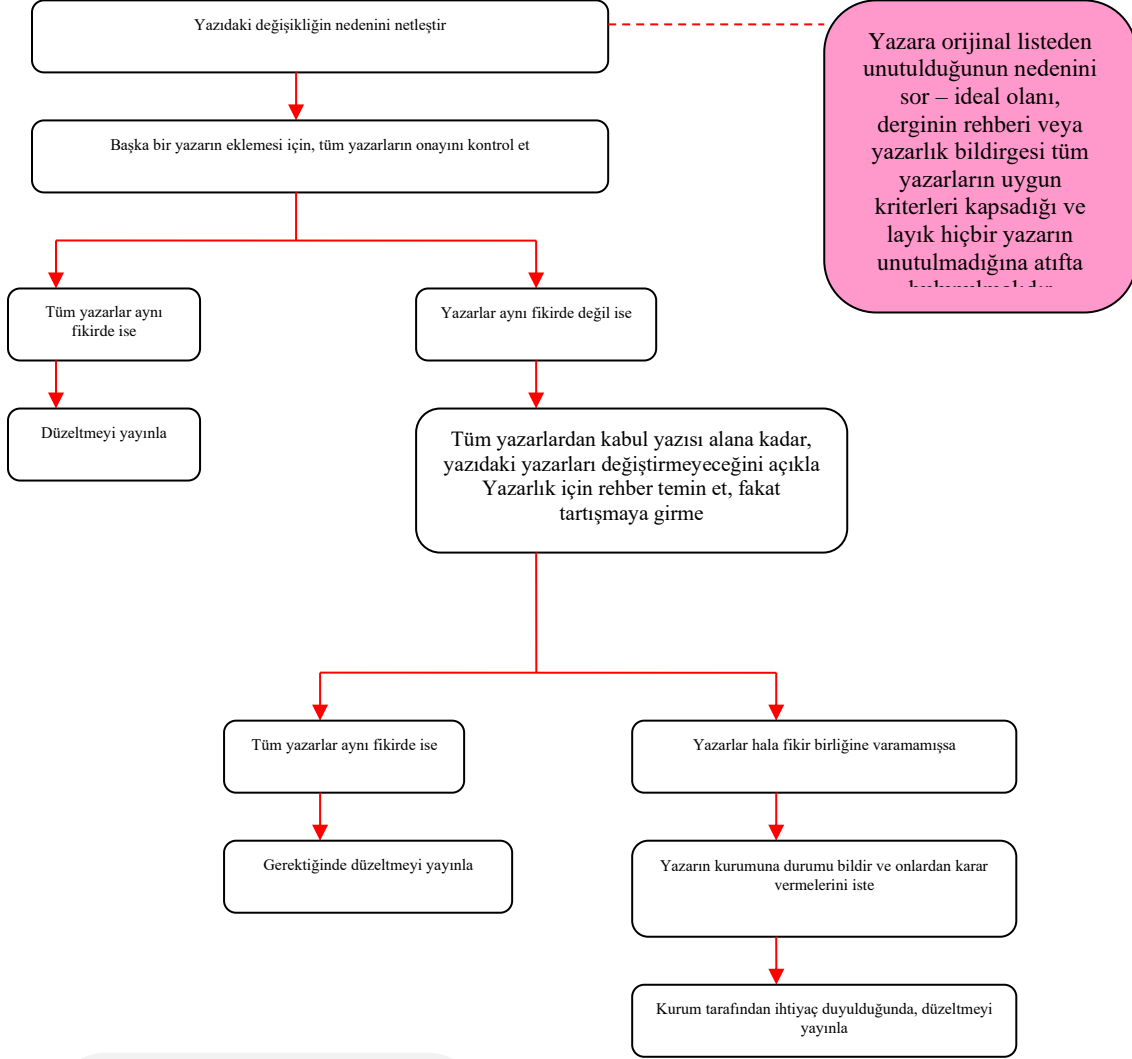
(b) Yayın sahibi/ilgili yazar yayınlanmadan önce bir yazarın çıkarılmasını isterse

NOT MAA: Bir yayın, araştırmayı yapan kişiden farklı olan bireyin sorumluluğu ve esas katkısı olduğu fark edilirse, o zaman derhal çalışmacının değiştirilmesi gerekir. Örneğin, bir Kongrede olgu ve çalışma olarak sunulmuş ama farklı kişi yayına hazırlamış ise, Kongrede sunulana dikkat edilmesi önemlidir.

9–Yazar değişikliği

(c) Yayınlandıktan sonra fazladan yazar eklenme isteği

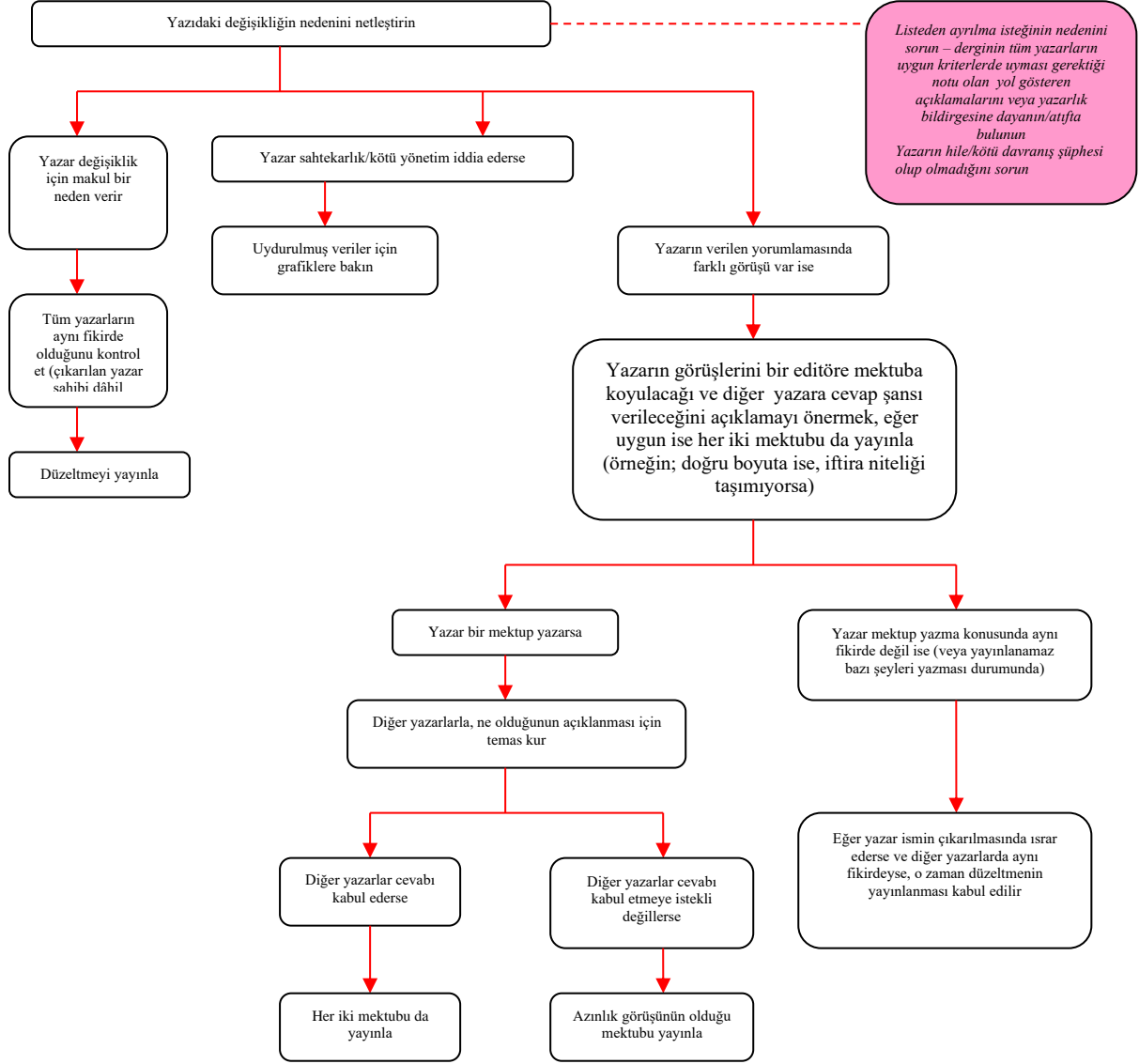
Gelecekte problemlerden korunmak için:

- (1) Basımdan önce, yazarlardan listedeki tüm yazarların yazarlık kriterlerine uyduğu ve hiçbir diğer birleşik kriterlerin unutulmadığını belirten ifadeyi temin et
- (2) Her bir bireyin yayınlanan detaylara, yayında ve araştırmada katkısı olduğu belirtilir

NOT MAA: Hukuki hata yapmak, bir kişinin hakkını yemek yerine, bunun düzeltilmesi önemsenmelidir.

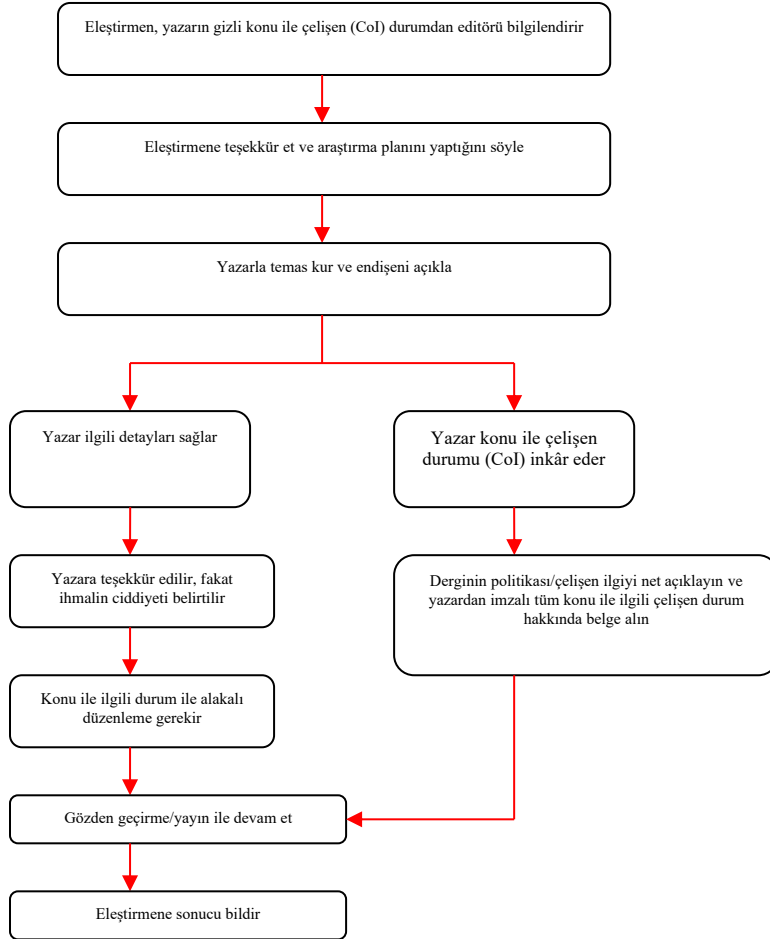
10–Yazar değişikliği

(d) Yayınlandıktan sonra yazarın kaldırılma isteği durumunda

NOT MAA: Yayından sonra değişiklik zor bile olsa, hak edişe göre davranmak, hukuk ve etik bir gereksinim olmaktadır.

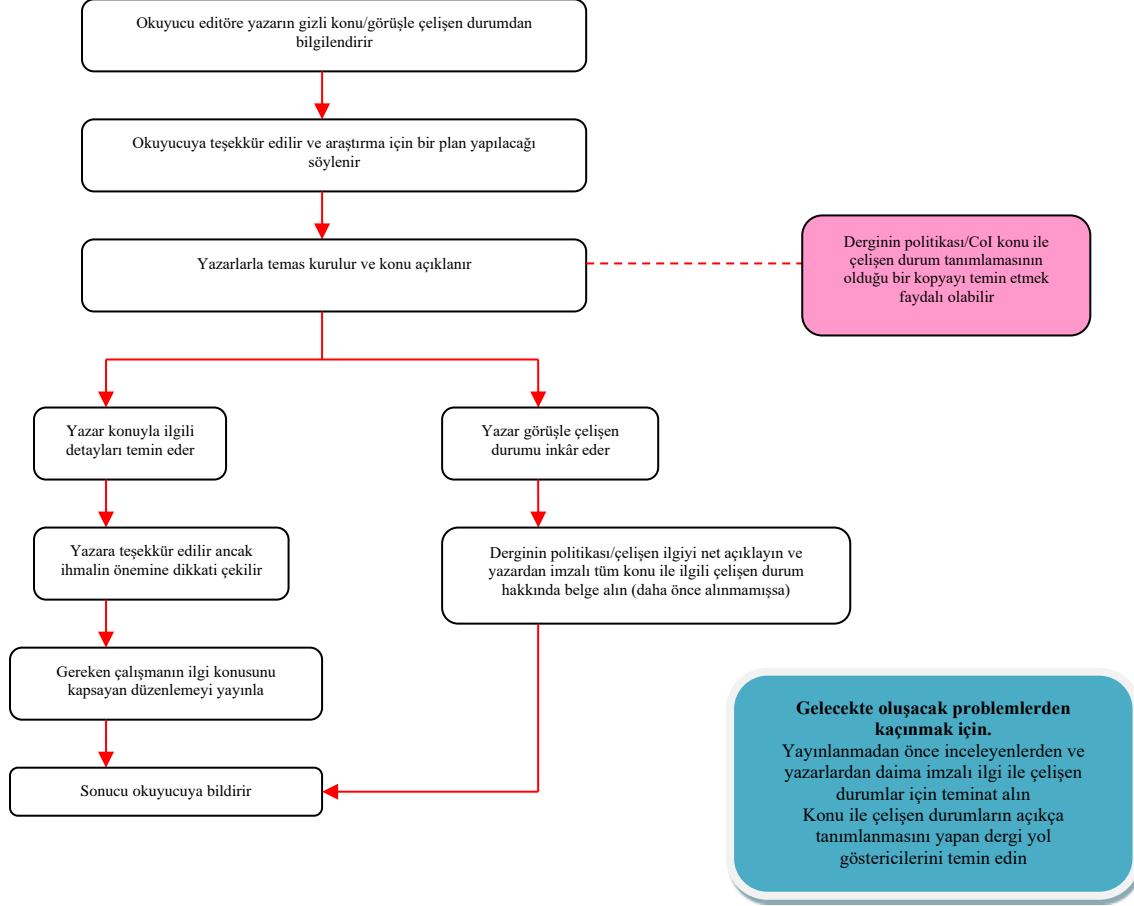
11-Eğer okuyucu, yayına başvurulmuş makede gizli konu/görüş ile çelişen (CoI) durumdan şüphelendiğinde ne yapmanız gerekir?

Gelecekte oluşacak problemlerden kaçınmak için.
Yayınlanmadan önce tüm yazarlardan daima imzalı ilgi ile çelişen durumlar için teminat alın (veya eğer çelişki olmadığı konusunda beyan etmiş ise bunu temin et veya bir kutuyu işaretleyerek bunu onaylamasını iste)
Konu ile çelişen durumların açıkça tanımlanmasını yapan dergi yol göstericilerini/guidelines temin

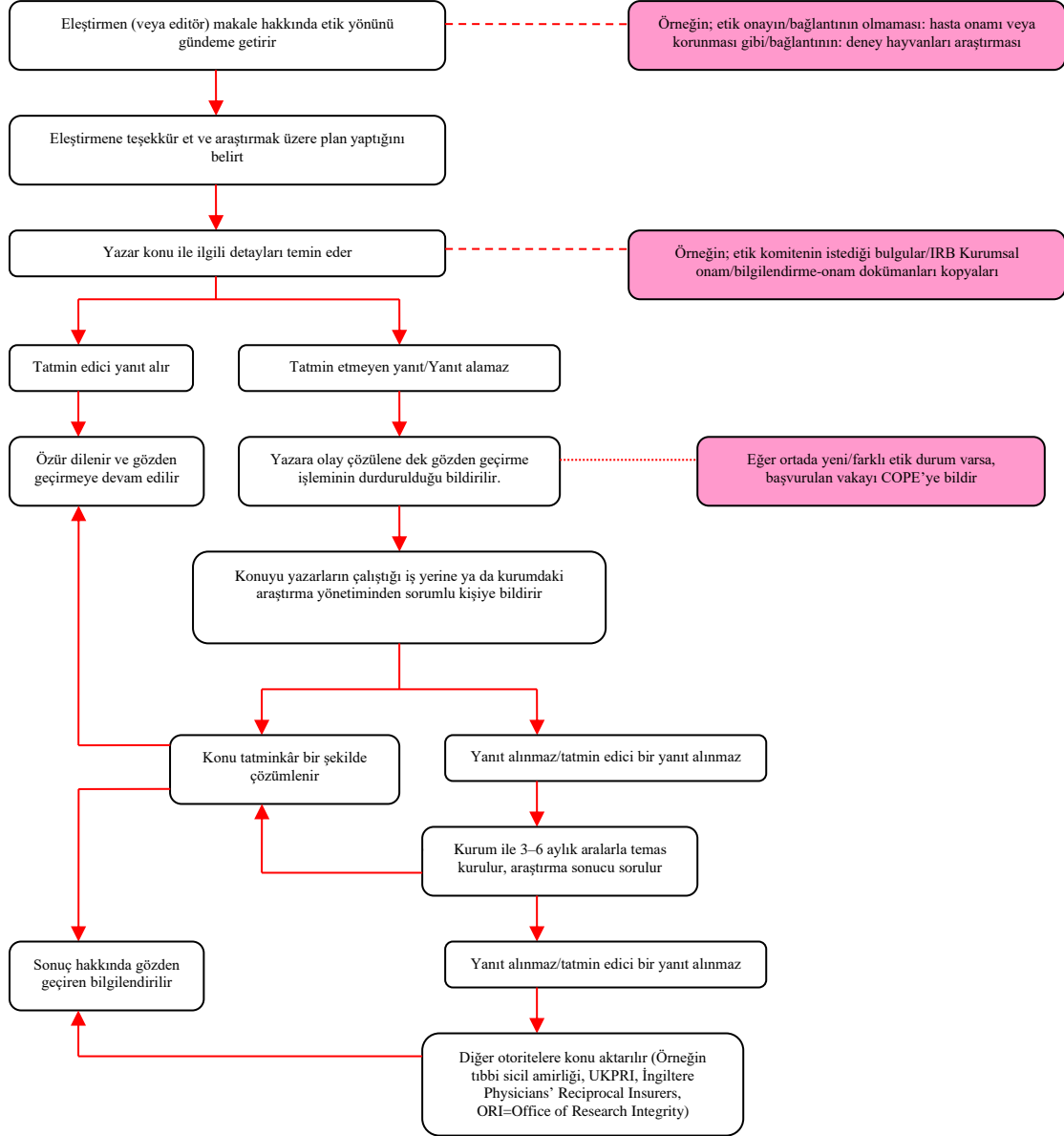
NOT MAA: Bir çalışma hakkında şüphe olursa, o şüphelerin giderilmesi istenebilir. Bir yayında, olguların olmadığı iddia ediliyorsa, çalışılan laboratuvarında, günlük verilere, hastane kayıtlarına bakılarak bulunabilir. Onlarca hata olması olası değil, kasit unsurunu gösterir. Yok ise yoktur, bu şekilde bir hastanede organize suç izlenilmesi olanaksız olmaktadır.

12-Eğer okuyucu, yayınlanmış makede gizli konu/görüşle çelişen (CoI) durumdan şüphelendiğinde ne yapmanız gerekir?

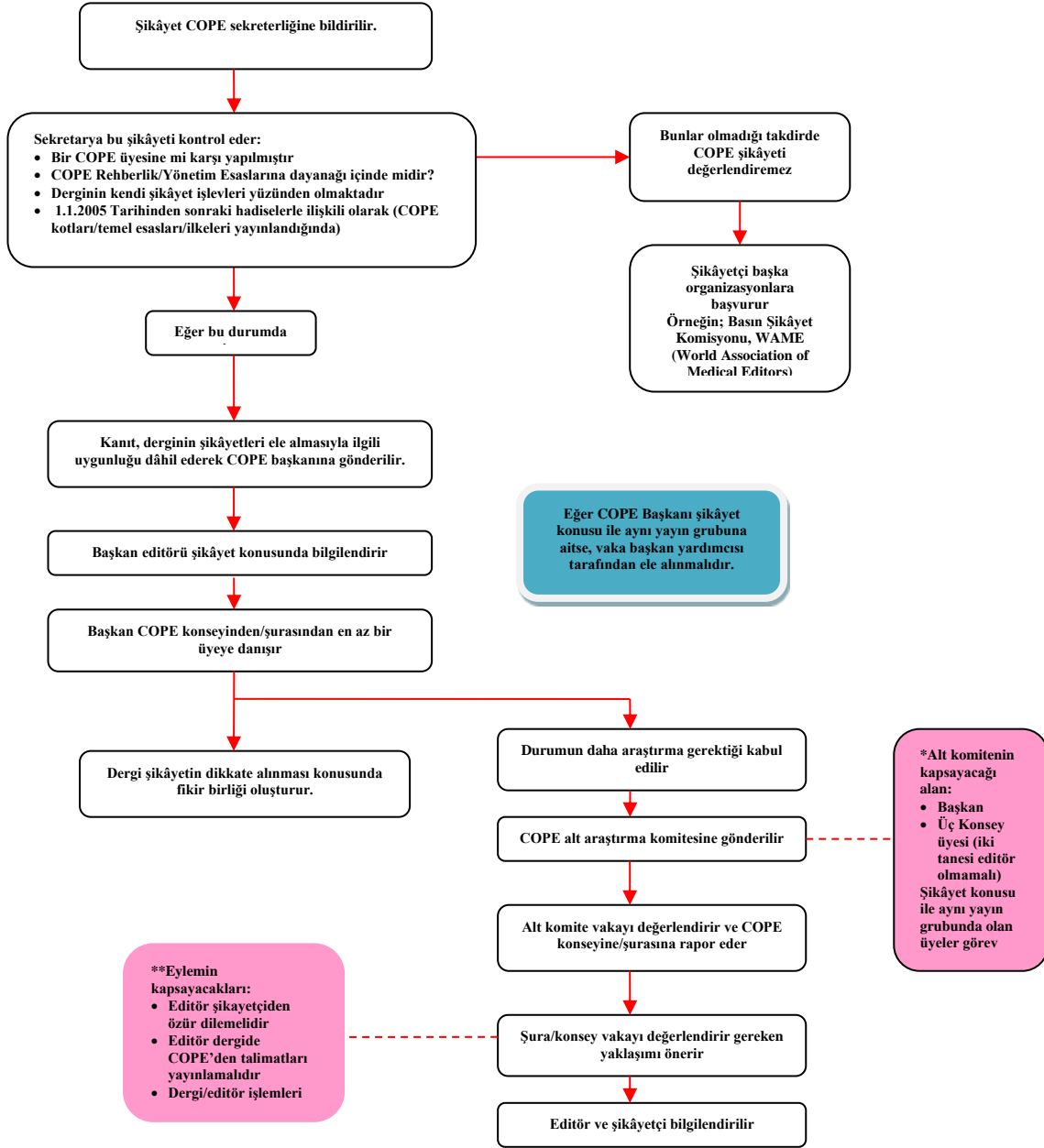
NOT MAA: Şüphede durumunda sessiz kalmak suçta ortak olmak anlamında olduğu için, bu konunun irdelenmesi bir etik gerekli durum olmaktadır.

13–Yayına başvuru yazıda etik problemlerden şüphelenilmesi durumunda ne yaparsınız?

NOT MAA: Detaylı inceleme mutlak gereklidir.

14-Editörlere karşı olan yakınmaları COPE nasıl ele almalıdır?

NOT MAA: Editörler hakkında da iddialar olması doğaldır.

Kaynaklar

- 1) M.A.Akşit. COPE, Kanıta Dayalı Tıp ve Etik Değerlendirmeler, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurul Raporu, 2007
- 2) COPE, www.publctionethics.org
- 3) Özdamar K.: Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi, Cilt I, II (5. Baskı), Kaan Kitabevi, Eskişehir., 2004.
- 4) TÜBİTAK: Araştırma ve Yayın Etik Kuralları